

Актуелност надреализма

Југословенском музејском наслеђу, узетом из збирке Музеја савремене уметности у Београду, Никола Шуица је придружио активне савремене уметнике из Мађарске, Румуније и Аустрије

Иштван Хоркаи, Кармен Добре Хаметнер, Маркус Прошек, троје савремених уметника из окружења, нашли су се раме уз раме се нашим великанима, именима као што су Ел Лисицки, Михаило С. Петров, Алберт Глез, Марко Ристић, Александар Вучо, Душан Матић, Ване Бор, Леонид Шејка, Радомир Рељић. Њих је на изложби „Анатомске мере“ у Легату Милице Зорић и Родољуба Чолаковића кустоски сучелио Никола Шуица, професор на Академији ликовних уметности у Београду, творећи неколико нивоа значења таквог поступка. Све их спаја егзистенцијалистичка потрага за одговорима, која се одвија у сенци економских, културних, технолошких и политичких промена, тадашњих и садашњих.

Југословенском музејском наслеђу надреализма, које се огледа у делима наших уметника узетим из збирке Музеја савремене уметности у Београду, Шуица је придружио уметничке изразе аутора из Мађарске, Румуније и Аустрије. Руководећи се жељом да одгонетне шта ми то поседујемо у депоима, а што је, можда, заборављено, иако се ни у ком случају не може рећи да је, уједно, и застарело. Шуица, како објашњава, није желео да пристане на то да су нека дела ма колико била дуго похрањена у музеју изгубила на актуелности.

– Њихова виталност осведочена је управо у контакту са стваралаштвом које настаје данас, са којим оно има много исконских додирних тачака, а што ова изложба показује – додаје Шуица.

Пред публиком се налазе поједине насловне стране часописа „Зенит“, колажи и фотографије српског надреализма, као и индивидуална противљења друштвеном окружењу у нео-фигуративним алегоријама Леонида Шејке (1932–1970), у сликама и цртежима Радомира Рељића (1938–2006), насталих у Београду педесетих и шездесетих година 20. века. Ту су, потом, композиције видео-радова Иштвана Хоркаја (1945), настале после 2000. године, фотографски циклус „Потрошња историје“ Кармен Добре Хаметнер, који преноси документоване реконструкције трауматских процедура које су спровођене током деценија на територији совјетске империје, као и скулптуралне инсталације Маркуса Прошека (1981), који преиспитује и комбинује предмете, материјале и њихова значења кроз типологије популарне, као и тоталитарне културе.

Упитан на који је начин бирао радове који су изложени, Шуица одговара:

– Размишљао сам о томе шта је то за публику пријемчиво. То није нека игра са текстом, то није проницање мета-

„Че је жив“, Леонид Шејка, 1968.

фикције, већ је то непосредност подражавајућег које уметност у цивилизацијској традицији носи. Тенденциозно сам бирао пре свега саме радове, пре него ауторе, одабрао сам оне у којима сам увидео макар сенку антропоморфног, људског и анатомског уочавања и читавања идентитета. Занимала ме и идеја утварног, оно је инструмент преношења идентитета, али и идеологије и људске биолошке судбине.

Утопијска пројекција жеље за бољим друштвом може се пронаћи и у делима троје савремених аутора, она се огледа у наслеђу источне и западне европске културе модернизма, које ствара рефлексије идеологије и гротеске, што чини једну од паралела које постоје између радова који су приказани, а настали су у различитим временима и контекстима.

– Активни и актуелни уметници који стварају у искуству краја 20. и почетка 21. века односе се према идентитетима и иделошким сликама као што су то чинили и њихови претходници, али имају, наравно, другачије полазишне тачке и поетике. Укупно узев, поставка нуди један веома ангажован и прогресиван поглед на некадашњи и данашњи измењени свет, у неку руку поглед улево. У том смислу, условно речено, интервенисао сам на једном делу: реч је о промени положаја једне кардиоваскуларне физиономије руке у колажу „Ел“ Душана Матића и Александра Вуча. Уместо руке која се спушта низ тело, рука је усмерена улево, бар се тако види из угла посматрача. Опет, реч је о десној руци на телу. Мала симболична игра тумачења – закључује Шуица.

У суботу, 22. октобра, два дана пре затварања изложбе, у простору легата од 18 сати биће одржано предавање Николе Шуице и перформанс састава „Ел-пи дуо“.

М. Димитријевић

Никола Шуица

Фото: Лична архива